

MODULLI TA'LIM TEXNOLOGIYASINING RUS TILI O'QITISH SIFATIGA TA'SIRI

Mirzayev Mirkamol Qoratoyevich

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti,
O'zbek tili, pedagogika va jismoniy madaniyat
kafedراسи dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqola modulli ta'lim texnologiyasining rus tilini o'qitish sifatiga ta'sirini tahlil qiladi. Tadqiqotda modulli yondashuvning o'quv jarayonini individuallashtirish, talaba faolligini oshirish va til kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni o'rganiladi. Shuningdek, ushbu texnologiyaning ta'lim samaradorligiga ta'siri nazariy va amaliy jihatdan asoslanadi.

Kalit so'zlar: modul, ta'lim sifati, rus tili, kompetensiya, o'quv jarayoni, pedagogik texnologiya

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИИ МОДУЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ НА КАЧЕСТВО ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА

Мирзаев Миркамол Коратоевич

Андижанский институт сельского хозяйства и агротехнологий,
кафедра узбекского языка, педагогики и физической культуры,
доцент

Аннотация: В данной статье анализируется влияние технологии модульного обучения на качество преподавания русского языка. В исследовании рассматривается роль модульного подхода в индивидуализации учебного процесса, повышении активности студентов и развитии языковых компетенций. Также теоретически и практически обосновывается влияние данной технологии на эффективность обучения.

Ключевые слова: модуль, качество образования, русский язык, компетенция, учебный процесс, педагогическая технология.

THE IMPACT OF MODULAR EDUCATION TECHNOLOGY ON THE QUALITY OF TEACHING THE RUSSIAN LANGUAGE

Mirzayev Mirkamol Qoratoyevich

Andijan Institute of Agriculture and Agrotechnologies,
Department of Uzbek Language, Pedagogy and Physical Culture,
Associate Professor

Annotation: This article analyzes the impact of modular education technology on the quality of teaching the Russian language. The study examines the role of the modular approach in individualizing the learning process, increasing student engagement, and developing language competencies. It also provides a theoretical and practical justification of the effectiveness of this technology in improving educational outcomes.

Keywords: module, quality of education, Russian language, competence, learning process, pedagogical technology.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quv jarayonining sifati va samaradorligini oshirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Global ta'lim integratsiyasi, kompetensiyaviy yondashuvning kuchayishi hamda raqamli axborot muhitining kengayishi sharoitida an'anaviy o'qitish usullari o'z-o'zidan yetarli samara bermay qolmoqda. Shu bois ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni, xususan modulli ta'lim tizimini joriy etish zarurati tobora ortib bormoqda.

Rus tilini o'qitish jarayoni ham ushbu umumiy tendensiyalardan mustasno emas. Bugungi kunda rus tilini o'qitish nafaqat til grammatikasi va leksikasini o'rgatish, balki o'quvchilarda kommunikativ kompetensiya, mustaqil fikrlash, tahliliy yondashuv hamda madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilgan murakkab pedagogik jarayon sifatida qaraladi. Bu esa o'qitish metodikasini takomillashtirishni va o'quv jarayonini ilmiy asosda qayta tashkil etishni talab etadi.

Mazkur sharoitda modulli ta'lim texnologiyasi o'quv materialini mantiqan tugallangan, o'zaro bog'langan va mustaqil o'zlashtiriladigan bloklar — modullar asosida tashkil etish orqali ta'lim samaradorligini oshirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv o'quv jarayonini individuallashtirish, talabalar faolligini kuchaytirish hamda bilimlarni bosqichma-bosqich, chuqur va ongli o'zlashtirishni ta'minlaydi.

Shu nuqtai nazardan, mazkur maqolada modulli ta'lim texnologiyasining rus tilini o'qitish sifatiga ta'siri, uning lingvodidaktik imkoniyatlari hamda talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

1. Modulli ta'limning mohiyati: Modulli ta'lim o'quv jarayonini samarali tashkil etishga yo'naltirilgan zamonaviy pedagogik yondashuv bo'lib, u o'quv materialini mantiqan tugallangan, mustaqil o'zlashtiriladigan bloklar — modullar tizimiga ajratish orqali amalga oshiriladi. Har bir modul ma'lum bir mavzu yoki o'quv birligini qamrab olib, aniq didaktik maqsad, tizimli mazmun hamda oldindan belgilangan o'quv natijalarini o'z ichiga olgan yaxlit pedagogik tuzilma sifatida qaraladi. Bunday yondashuv o'quvchilarning bilimlarni bosqichma-bosqich, chuqur va ongli ravishda o'zlashtirishiga, shuningdek, ularning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishiga xizmat qiladi. Modulli ta'lim jarayonida har bir modul yakunida o'quvchining egallagan bilim va ko'nikmalari baholanadi, bu esa ta'lim sifatini tizimli nazorat qilish va samaradorlikni oshirish imkonini beradi.

2. Rus tilini o'qitishda modulli yondashuv. Rus tilini o'qitishda modulli yondashuv zamonaviy pedagogik texnologiyalarning samarali yo'nalishlaridan biri bo'lib, u o'quv jarayonini aniq maqsadga yo'naltirilgan, mantiqan tugallangan va o'zaro bog'langan o'quv birliklari — modullar asosida tashkil etishga asoslanadi. Ushbu yondashuvda rus tilining fonetika, leksika, grammatika hamda nutq faoliyati turlari alohida modullar shaklida tizimlashtiriladi va har bir modul mustaqil o'zlashtiriladigan, lekin umumiy ta'lim maqsadiga xizmat qiluvchi yaxlit didaktik birlik sifatida qaraladi.

Modulli ta'lim jarayonida har bir modul o'zining aniq o'quv maqsadi, mazmuni, metodik ta'minoti hamda kutiladigan natijalariga ega bo'lib, bu o'quv jarayonining

tizimliliği va izchilligini ta'minlaydi. Talabalar har bir modulni o'zlashtirish jarayonida bosqichma-bosqich bilim, ko'nikma va malakalarni egallab boradilar, bu esa ularning til kompetensiyasini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mazkur yondashuvning muhim afzalliklaridan biri — o'quv jarayonini individuallashtirish imkoniyatidir. Talabalar o'z bilim darajasi va o'zlashtirish tezligiga qarab modullarni mustaqil ravishda o'rganishlari mumkin, bu esa differensial ta'lim tamoyilini amalga oshiradi. Shuningdek, har bir modul yakunida bajariladigan testlar, amaliy topshiriqlar va kommunikativ mashqlar orqali o'zlashtirish darajasi aniqlanadi va bilimlar mustahkamlanadi.

Modulli yondashuv rus tilini o'qitishda nazariya va amaliyot integratsiyasini kuchaytiradi. Talabalar o'rgangan grammatik va leksik materiallarni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning nutqiy faolligini oshiradi. Shu bilan birga, mustaqil ta'lim, tanqidiy fikrlash, tahlil qilish va muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalari ham rivojlanadi.

Natijada, rus tilini o'qitishda modulli yondashuv ta'lim sifatini oshiruvchi, o'quv jarayonini samarali tashkil etuvchi hamda talabalarda yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiyani shakllantiruvchi muhim didaktik tizim sifatida namoyon bo'ladi.

Rus tilini o'qitishda modulli tizim rus tilini o'zlashtirish jarayonini ilmiy asosda tashkil etishga xizmat qilib, o'quv materialini mantiqan tugallangan, o'zaro bog'langan modullar tizimiga ajratish orqali bilimlarni bosqichma-bosqich, chuqur va tizimli egallash imkonini yaratadi. Bunday yondashuv o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy nutqiy kompetensiyasini ham kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

Grammatikani bosqichma-bosqich o'rganish — rus tili grammatik tuzilishini oddiydan murakkabga qarab izchil o'zlashtirishni ta'minlaydi. Har bir grammatik mavzu alohida modul sifatida berilib, unda qoida, misollar va amaliy mashqlar uyg'unlashtiriladi. Bu esa o'quvchilarga grammatik hodisalarni faqat yodlash emas, balki ularning mantiqiy mohiyatini anglash, nutq jarayonida to'g'ri qo'llash hamda

tipik xatolarni tahlil qilish imkonini beradi. Natijada tilning grammatik tizimi mustahkam va ongli ravishda shakllanadi.

Leksik boylikni kengaytirish — mavzuviy modullar asosida yangi soʻz va iboralarni tizimli oʻzlashtirishni nazarda tutadi. Har bir modul maʼlum kommunikativ soha (kundalik hayot, taʼlim, kasb-hunar, madaniyat va boshqalar) bilan bogʻliq leksik birliklarni qamrab oladi. Bu jarayonda oʻquvchilar soʻzlarning faqat tarjimasini emas, balki ularning kontekstual qoʻllanishi, sinonimik va antonimik munosabatlari hamda nutqiy vaziyatlardagi funksional ahamiyatini ham oʻzlashtiradilar. Natijada faol va passiv lugʻat boyligi kengayib, tilni tabiiy va erkin qoʻllash darajasi oshadi.

Nutqiy faoliyatni rivojlantirish — rus tilida tinglab tushunish, oʻqish, yozish va ogʻzaki nutq koʻnikmalarini integratsiyalashgan holda shakllantirishga qaratilgan. Modulli tizimda har bir nutq faoliyati turi alohida topshiriqlar va kommunikativ vazifalar orqali rivojlantiriladi. Oʻquvchilar dialog va monolog tuzish, matn tahlili, fikr bildirish va muhokama qilish kabi real kommunikativ vaziyatlarda ishtirok etadilar. Bu esa ularning mantiqiy fikrlashini, tezkor javob berish qobiliyatini va erkin muloqot madaniyatini shakllantirib, rus tilida tabiiy va samarali kommunikatsiyani taʼminlaydi.

3. Taʼlim sifatiga taʼsiri. Modulli yondashuv rus tili oʻqitish jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiruvchi zamonaviy didaktik texnologiya sifatida taʼlim jarayonini tizimli tashkil etish va samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi. U oʻquv materialini mantiqan tugallangan modullar asosida berish orqali bilimlarni izchil va bosqichma-bosqich oʻzlashtirish imkonini yaratadi hamda taʼlim jarayonining yaxlitligini taʼminlaydi.

Oʻquv jarayonini tizimlashtiradi — barcha oʻquv materialini aniq tuzilgan modullar asosida tartibga soladi, mavzular oʻrtasidagi uzviy bogʻliqlikni taʼminlaydi hamda dars jarayonini rejalashtirish va boshqarishni yengillashtiradi. Bu esa taʼlim jarayonini tartibli, izchil va maqsadga yoʻnaltirilgan tizimga aylantiradi.

Talabani mustaqil fikrlashga oʻrgatadi — oʻquvchini tayyor bilimlarni passiv qabul qiluvchidan faol izlanish olib boruvchi subyektga aylantiradi. Har bir modul

doirasida berilgan topshiriqlar, muammoli vaziyatlar va mustaqil ishlar talabalarda tahlil qilish, solishtirish, xulosa chiqarish hamda kreativ yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'zlashtirish darajasini oshiradi — modullar asosida takrorlash, mustahkamlash va amaliy qo'llash imkoniyati yaratilgani sababli bilimlar chuqur va barqaror o'zlashtiriladi. Har bir modul yakunidagi nazorat va amaliy topshiriqlar o'quv natijalarini aniq baholashga yordam beradi hamda bo'shliqlarni o'z vaqtida to'ldirish imkonini beradi.

Motivatsiyani kuchaytiradi — o'quv jarayonining aniq maqsadlar va natijalarga yo'naltirilgani, shuningdek, erishilgan kichik yutuqlarni bosqichma-bosqich his qilish imkoniyati talabalarda o'qishga bo'lgan ichki qiziqish va mas'uliyatni oshiradi. Bu esa ularning faol ishtirokini kuchaytirib, ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Xulosa qilib aytganda, modulli ta'lim texnologiyasi rus tilini o'qitishda o'quv jarayonini tizimli, izchil va samarali tashkil etishga xizmat qiladi. U talabalarning mustaqil fikrlashi, faolligi va mas'uliyatini oshirib, til kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish imkonini yaratadi. Modullar asosida bilimlarni bosqichma-bosqich o'zlashtirish, nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirish hamda o'quv natijalarini muntazam nazorat qilish orqali ta'lim sifati sezilarli darajada oshadi. Natijada, modulli yondashuv zamonaviy, raqobatbardosh va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati.

1. Bompa T.O., Buzzichelli C. *Periodization Training for Sports*. — Champaign: Human Kinetics, 2019.
2. Platonov V.N. *Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte*. — Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015.
3. Zatsiorsky V.M., Kraemer W.J. *Science and Practice of Strength Training*. — Champaign: Human Kinetics, 2006.
4. Issurin V. *Block Periodization: Training Theory and Methodology*. — Michigan: Ultimate Athlete Concepts, 2008.

5. McArdle W.D., Katch F.I., Katch V.L. *Exercise Physiology: Nutrition, Energy, and Human Performance*. — Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2015.